

**Veemajanduskavade ja üleujutusohuga seotud riskide maandamiskavade
avalik arutelu
PROTOKOLL**

Koht: Tervis Ravispaahotell, Seedri 6, Pärnu

Aeg: 24. september 2015, kell 12:00 -17.00

Osalejad: Osalejate registreerimisleht on lisatud protokollile (Lisa 1)

Arutelu juhataja: Toomas Pallo (Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ)

Arutelu protokollija: Teve Kink (Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ)

Veemajanduskavade ja üleujutusohuga seotud riskide maandamiskavade avalikud arutelud toimusid valdkondlike kavade ühendatud arutelupäevade osana. Käesolev protokoll käsitleb vaid välja toodud kavadega seotud arutelusid mitte arutelupäevade ülevaadet tervikuna.

Protokolli koostamisel on kasutatud arutelu lindistust.

PÄEVAKAVA

12:00 Arutelude avamine

12:15 **Veemajanduskavade (s.h meetmeprogrammide) tutvustus (Pille Antons, Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ) ja arutelu**

Ettekande slaidid on lisatud protokollile (lisa 2)

13:15 **Veemajanduskavade rakendamise tegevuskava tutvustus (Elina Leiner, Keskkonnaamet) ja arutelu**

Ettekande slaidid on lisatud protokollile (lisa 3)

13:45 Maaparandushoiukavade tutvustus ja arutelu

14:15 Paus

14:45 **Üleujutusohuga seotud riskide maandamiskavade tutvustus (Teve Kink, Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ) ja arutelu**

Ettekande slaidid on lisatud protokollile (lisa 4)

15:15 Merestrategia meetmekava tutvustus ja arutelu

16:45 Üldine arutelu ja koosoleku kokkuvõte

Veemajanduskavade ja veemajanduskavade meetmeprogrammide arutelu

Tiiu Pärn (Pärnu Maavalitsus): Järelevalve suunamine mitteheas seisundis veekogumitele. Kas siin on mõeldud täiendava ressursi suunamist või järelevalve teostajate suunamist?

Pille Antons (ELLE OÜ): Siin on mõeldud järelevalve teostamise suunamist konkreetsetele valgaladele. Meetme mõte on tuua välja need veekogumid, kus esineb probleeme ning kus on seetõttu asjakohane kontrollida, kas nendes piirkondades esineb rikkumisi, mis veekogu halba seisundit põhjustavad. See peaks lihtsustama järelevalveasutustel oma tegevuse planeerimist ja selle prioriteetide seadmist. Töö käigus oleme kohtunud ka Keskkonnainspeksiiooniga

Tiiu Pärn (Pärnu Maavalitsus): Ette tuleks näha ka täiendavad rahalised vahendid.

Pille Antons (ELLE OÜ): Meetmete maksumus saab hinnatud ning see on sisendiks eelarve koostajatele - kui palju vahendeid vajatakse.

Urmas Suurpuu (Iivakivi AS): Kas paisude osas on tehtud uuring selgitamaks, kui suur on inimõju ja kui suur kibraste mõju paisude rajamisel?

Pille Antons: Sellise konkreetse uuringu olemasolu kohta meil informatsioon puudub.

Urmas Suurpuu (Iivakivi AS): Kuidas saab siis väita, et suurem koormus tuleb inimtegevusest ehk inimeste rajatud paisudest? Pole tõendavat fakti loodusliku tegevuse tagajärgedest.

Pille Antons (ELLE OÜ): Seda on kaardistud, kui palju on veekogumitel inimeste tehtud paise ja kui palju koprapaise. Need arvud olid veemajanduskavade koostamisel sisendiks. Koprapaisude puhul peab küll arvestama, et see muutub igal aastal.

Toomas Pallo (ELLE OÜ): On teada, kui palju on inimtekkelisi paise ja kus nad on. Teada on ka suures osas, kui palju on koprapaise ja kuhu nad tekkinud on. Kui veekogumil on koprapaisud, mis eeldatavasti mõjutavad veekogu seisundit, siis meetmeprogramm näeb ette nende lammutamist.

Rene Reisner (Keskkonnaministeerium): Inimene on oma tegevusega ära hävitanud kopra looduslikud elupaigad, seega on ka seda koormust tegelikult vaadatud kui inimtegevuse tagajärge. Inimtekkelisi paise, mis on üle meetri kõrged, on umbes 1000. Need paisud on üldjuhul suuremad kui koprapaisud.

Tiiu Pärn (Pärnu Maavalitsus): Kas veekogumitel, mis on mitteheas seisundis, on paisude arv suurem? Nt kas Audru jõel, mis on halvemas seisundis on rohkem paise kui Sauga jõel? Kas ta sellest tulenevalt on seisund määratud? Kas paisude arv on seotud seisundi hinnanguga?

Reet Ulm (Keskkonnaministeerium): Seire tegemisel jälgitakse muuhulgas elustiku ja kalastik kvaliteedielemente. Kui need näitajad on halvad ning veekogumil on pais, siis on loodud vastav seos.

Pille Antons (ELLE OÜ): Sellist otsust seost paisude arvu ja veekogu seisundi vahel ei ole. Ka ainult üks pais võib olla väga suure mõjuga, mõjutades kõiki paisust ülesvoolu jäävaid jõe lõike ja lisajõgesid.

Urmas Suurpuu (Iivakivi AS): Kas on kaalutud seda poolt, milliseid finantskohustusi toob reoveepuhastusjaamade valdajatele kaasa nõuete karmistamine?

Pille Antons (ELLE OÜ): Kui me räägime nõuete karmistamisest, siis see ei ole meetmeprogrammis üldine laialdaselt rakendatav meede, vaid see on seotud väga konkreetsete juhtumitega, milliseid tuleb analüüsida konkreetsete lubade menetluse käigus.

Rene Reisner (Keskkonnaministeerium): Mõju valdajatele hinnatakse, aga üks vaidluskoht on see, kui põhjalikult seda tehakse. Kui tutvustatakse õigusaktide muudatusi, siis on õige aeg vaadata, kas kõik need mõjud, mis võivad meid tulevikus kuidagi puudutada, on ära hinnatud. Tihti tekivad probleemid just sellest, et mõjusid küll hinnati, aga aastaid hiljem, kui tegevust hakatakse rakendada, selgub, et on siiski veel mõjusid, mida pole arvestatud.

Urmas Suurpuu (Iivakivi AS): Nõuded küll ühest küljest parandavad looduskeskkonda, kuid teisalt mõjutavad sotsiaal-majanduslikku külge.

Pille Antons (ELLE OÜ): Meetmete maksumuste arvutamisel üritame võimaluste piires sisse arvestada ka nii-öelda omaniku saamata jäänud tulu. Peame jälgima, et meetmete kulud kokkuvõttes ühelgi sektoril „jalgu alt ära ei lööks“.

Toomas Pallo (ELLE OÜ): Silmas tuleb pidada ka seda, et nende meetmete juures ei mõtle me ühe või kahe aasta perspektiivis, vaid kuue aasta pikkusele tsüklile või vajadusel pikemaltki. Me ei oska öelda, millised muutused toimuvad kuue aastaga. Oluline on vajalikke tegevusi ja maksumusi ette planeerida.

Rene Reisner (Keskkonnaministeerium): Tulevikuks võib pakkuda meetmena õigusaktide ettevalmistamisest varasemat teavitamist ja informatsiooni avalikustamist sihtrühmadele, et pikaajalisemates plaanides saaks kavandatud muudatustega arvestada.

Tiiu Pärn (Pärnu Maavalitsus): Jäätmete poolel toimub üldine propaganda, et materjale kasutada vähem ja säästlikumalt. Kas ka vee poole pealt on mõeldud sellisele meetmele? Võibolla oleks see üks suund, kuidas ühiskonnas tervikuna muuta hoiakuid?

Pille Antons (ELLE OÜ): Propageerimise meetet hetkel pinnavee meetmeprogrammis ei ole.

Rene Reisner (Keskkonnaministeerium): Sarnaseid meetmeid veehoiu kohta on iseenesest väga palju, kuid veemajanduskavades spetsiaalselt veesäästule või teatud ainete vähendamisele suunatud teavituskampaaniaid selliselt sees ei ole. Veemajanduskavade eesmärk on eelkõige leida üles kriitilised kohad ja keskenduda nende parendamisele. Palju ebaselgust on tekitanud näiteks küsimus, kas kraanikausist või tualettpotist tohib alla lasta toidujäätmeid. Omavalitsuste ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni kasutamise eeskirjades on sama kirjas, et seda ei tohi teha, sest ka need jäätmed on jäätmed.

Tiiu Pärn (Pärnu Maavalitsus): 99,8 % Eesti elanikest ei ole kunagi jäätmeseadust lugenud ega hakka ka seda lugema. Käitutakse selle järgi, mida ütleb naaber või reklaam ja mida pakutakse kauplustes.

Küsimus: Kui mitu protsenti Läänemere tegevuskavas kokku lepitud lämmastiku ja fosfori vähendamisest annab veemajanduskavade meetmeprogrammi rakendamine? Meetmeprogramm peaks andma suhteliselt olulise panuse sellesse.

Pille Antons (ELLE OÜ): Läänemere tegevuskava meetmed on üldjuhul kattuvad veemajanduskavade meetmeprogrammi meetmetega.

Reet Ulm (Keskkonnaministeerium): Meie prognoos on see, et kui me kõik need tegevused ära teeme, siis me jõuame oma eesmärgini.

Alo Tomson (Tõstamaa Vallavalitsus): Kas liikmesriigid kasutavad veekogude seisundi määramisel ühtset meetodikat? Kas ei ole olukorda, et Eesti teeb kõike väga eeskujulikult, kuid tegelikult vete seisund teiste liikmesriikidega võrreldes nii hull ei olegi?

Rene Reisner (Keskkonnaministeerium): Veekogude seisundi hindamine käib nii, et kõik hinnangud on omavahel võrreldavad. Süsteem on üles ehitatud nii, et riigid võrdlevad omavahel seisundiklasside piire. Seisundiklasside piiride seadmisel on arvesse võetud inimtegevuse mõju ulatust ning ühesuguse koormusallika mõju näiteks Eestis ja Hollandis on võrreldav. Samas on kõigile selge, et Hollandis ei ole looduslikke veekogusid ning seega ei ole seal võimalik saavutada veekogude looduslikkust. Eesti on sellevõrra raskemas olukorras, et meie veekogud on suures osas looduslähedased, mis tähendab investeerides on meil võimalik saavutada nende veekogude hea seisund.

Aleksei Lotman (Eestimaa Looduse Fond): Kas veemajanduskavade kaardirakendust ei saaks siduda Maa-Ameti geoportaaliga? Või see jääbki ainult projektiportaalile üles? Hetkel ei ole ma seda kaardirakendust märganud ka KAURI ega Keskkonnaameti veebilehtedel. Info kaardirakenduse kohta olen kätte saanud tänu enda huvi tundmisele.

Rene Reisner (Keskkonnaministeerium): Tegelikult on meil töös plaan koondada kõik veekogudega seotud andmed ühte kohta kokku. Selle jaoks on eraldi projekt, mille raames

täiendame Keskkonnaregistri andmeid ja muid rakendusi. Lõpptulemuseks peaks olema eraldi leht, kus on kõik veemajanduse andmed koos ning kust leiab nii kõik reostusobjektid kui veekogude seisundid. Maa-Amet eelistab kaardirakenduses valmis andmekihte, aga veemajanduse informatsioon on tihedalt muutuv.

Pille Antons (ELLE OÜ): Informatsioon kaardirakenduse kohta on avalikustamise ajal leitav olnud Maavalitsuste avaldatud teadetes.

Milvi Aun (Keskkonnaamet): Lisaks on informatsioon kättesaadaval kõigis Keskkonnaameti kontorites ja veebilehel. Täiendavat informatsiooni on võimalik saada ka spetsialistiga suheldes.

Tiiu Pärn (Pärnu Maavalitsus): Kahes maakonnas (Pärnumaa ja Hiiumaa) on koostatud mereala teemaplaneeringud. Veemajanduskavades võiks arvestada avaliku ranna kasutamisega. Oleme vastavas osas valmis koostööks.

Rene Reisner (Keskkonnaministeerium): Pigem tuleb planeeringute koostamisel arvestada veemajanduskavadega, mitte vastupidi.

Reet Ulm (Keskkonnaministeerium): Nende planeeringute valmimisel tuleks neile peale vaadata ja leida kohad, kus ühildada veemajanduskavadega.

Tiiu Pärn (Pärnu Maavalitsus): Kas veemajanduskavad käsitlevad ka Sindi paisu teemat? Mis selle Sindi paisuga plaanitakse täpsemalt teha?

Reet Ulm (Keskkonnaministeerium): Praegu käivad seoses Sindi paisuga projekteerimistööd ja lahenduste otsimine.

Kommentaar: Projekteerimise hange on üleval, kuid omavalitsusel on infosulg seoses sellega, mida täpsemalt Sindi paisuga tehakse? See on vallasasi, mis asub kahe omavalitsuse territooriumil, reformimata maal.

Reet Ulm (Keskkonnaministeerium): Kui selles protsessis on midagi ebaselget, saab vastava küsimusega pöörduda Keskkonnaministeeriumi poole. Hetkel siin me sellistele küsimusele vastata ei saa.

Tiiu Pärn (Pärnu Maavalitsus): Paisu taga on suur hulk heljumit ja toitaineid. See võib olla veekogu seisundile isegi suurem probleem kui lammutatav pais.

Toomas Pallo (ELLE OÜ): See on selgelt ka põhjus, miks tehakse eelnevalt projekte, et paisuga seonduv põhjalikult läbi analüüsida, sealhulgas, kuidas need setted eemaldada.

Tiiu Pärn (Pärnu Maavalitsus): Küsimus on ka selles, kuhu need setted paigutada.

Aleksei Lotman (Eestimaa Looduse Fond): Tasub mõelda, kas mõni meede, mis praegu on merestrateegias, võiks olla veemajanduskavades. Näiteks sadeveekanaliseerimisega seonduv meede, mis on merestrateegias paremini lahti kirjutatud, ning maismaalt pärineva mereprügiga seonduv meede. Maismaalt pärinevad surved oleksid loogilisemad veemajanduskavas. Kõige olulisem on muidugi see, et need meetmed peavad kusagil kindlasti olema. Kui neid pole veemajanduskavas, siis olgu merestrateegias.

Üleujutusohuga seotud riskide maandamiskavade arutelu

Tiiu Pärn (Pärnu Maavalitsus): Pärnu puhul tammi ehitamine looduslikult ega majanduslikult eriti võimalik ei ole. Kõige selgema meetmena on Pärnu linnas kehtestatud põrandapinna kõrguseks 3 m üle merepinna, alla mille ei lubata ühtegi hoonet ehitada. Tootmishooned on meil kõik merest kaugemal, ainult sadam on üleujutusosalal. Ranna-alad on

ka Natura alad ja sinna nagoonii ei hakata uusi ehitisi rajama. Vee ärajuhtimisel tuleb arvestada, et vesi taandub palju aeglasemalt, kui ta tõuseb. Peamine on see, et inimeste turvalisus oleks tagatud. Mõelda tuleb, kuidas tagada inimeste turvalisus näiteks sanatooriumites. Kindlasti on probleemiks ka inimeste vara kaitse ja kindlustatus.

Protokolli lisa 1: Osalejate nimekiri

Protokolli lisa 2: Veemajanduskavade meetmeprogramme tutvustav ettekanne.

Protokolli lisa 3: Veemajanduskavade rakendamise tegevuskava tutvustav ettekanne.

Protokolli lisa 4: Üleujutusohuga seotud riskide maandamiskavasid tutvustav ettekanne.